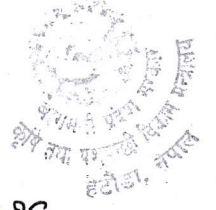

बीउ विजन आत्मनिर्भर कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१

स्वीकृत मिति: २०८१/०७/२६

प्रस्तावना:

श्रोत बीउ / उन्नत बीउ उत्पादन एवम् प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार एवम् संरचना, प्रविधि प्रसार तथा गुणस्तर नियन्त्रण र नियमनसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरु एकीकृत रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि विनियोजन ऐन, २०८१ को दफा ११ को उपदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मन्त्रालयले यो कार्यविधि स्वीकृत गरी लागु गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम बीउ विजन आत्मनिर्भर कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१ रहेको छ ।
(२) यो कार्यविधि स्वीकृत भएको मितिदेखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा

- (क) "आवेदक" भन्नाले कार्यक्रममा सहभागी हुनका लागि आवेदन दिएका कृषक समूह, सहकारी, सामुदायिक बीउ बैंक तथा निजी फार्म कम्पनीलाई सम्झनु पर्छ ।
(ख) "उत्पादक" भन्नाले विभिन्न बाली तथा जातहरुका मूल प्रमाणित तथा उन्नत बीउ उत्पादनमा संलग्न कृषक समूह, सहकारी, सामुदायिक बीउ बैंक तथा निजी फार्म कम्पनीलाई सम्झनु पर्छ ।
(ग) "उन्नत बीउ" भन्नाले प्रचलित बीउ विजन ऐन र बीउ विजन नियमावली अनुसार बीउ उत्पादन गरी यथार्थ संकेत पत्र लगाइएको बीउ र बालीका वर्णशंकर जातहरुलाई सम्झनुपर्छ ।
(घ) "कार्यक्रम" भन्नाले बीउ विजन आत्मनिर्भर कार्यक्रम सम्झनु पर्छ ।
(ङ) "कार्यालय" भन्नाले सम्बन्धित जिल्लाको कृषि विकास कार्यालय सम्झनु पर्छ ।
(च) "केन्द्र" भन्नाले प्रदेश बीउ विजनगुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र, हेटौडा सम्झनु पर्छ ।
(छ) "प्रदेश भन्नाले" बागमती प्रदेश सम्झनु पर्छ ।
(ज) "बीउ उत्पादन क्षेत्र भन्नाले" श्रोत/उन्नत बीउ विजन उत्पादन एवं प्रवर्द्धन गर्नका लागि तोकिएको निर्धारित क्षेत्रफल सहितको क्षेत्र सम्झनु पर्छ ।
(झ) "बीउ विजन" भन्नाले प्रचलित कानून अनुसार उन्मोचन तथा दर्ता भएका विभिन्न बालीका जातहरुको मूल बीउ, प्रमाणित बीउ, उन्नत बीउ र वर्णशंकर बीउलाई सम्झनुपर्छ ।
(ञ) "निर्देशनालय भन्नाले" कृषि विकास निर्देशनालय सम्झनु पर्छ ।
(ट) "मन्त्रालय" भन्नाले कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश, हेटौडा सम्झनु पर्छ ।
(ठ) "स्थानीय तह" भन्नाले महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका र गाउँपालिकाहरुलाई सम्झनु पर्छ ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

- (ड) "समिति" भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ३ को उपदफा (३) बमोजिमको क्षेत्र निर्धारणसिफारिस समितिलाई जनाउँछ ।
- (ढ) "श्रोत बीउ" भन्नाले प्रचलित बीउ बिजन ऐन र बीउ बिजन नियमावली अनुसार प्रमाणित गरीएको मूल र प्रमाणित बीउ सम्झनु पर्छ । यसले वर्णशंकर जातका पैत्रिक लाईन (इनब्रिड) समेतलाई सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद-२

कार्यक्रम संचालन तथा कार्यान्वयन

- ३. बीउ उत्पादन क्षेत्र निर्धारण (१) प्रादेशिक आवश्यकता एवं स्थानिय सम्भाव्यताको आधारमा कार्यक्रमको क्षेत्र निर्धारण प्रयोजनका लागि कार्यक्रम लागु भएका जिल्लाहरुमा क्रियाशील इच्छुक आवेदकले एकल एवं संयुक्त रुपमा अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन सहित तथ्याङ्क विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) प्रयोजनका लागि केन्द्र/कार्यालयले २१ दिनको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्ने छ । सूचनाको आधारमा इच्छुक आवेदकले केन्द्र/कार्यालयमा आवेदन दर्ता गर्न सक्नेछन् ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त आवेदनको अध्ययन गरी क्षेत्र निर्धारण सिफारिस गर्न देहायबमोजिमको क्षेत्र निर्धारण सिफारिस समिति रहनेछ ।

प्रमुख, जिल्ला समन्वय समिति	-संयोजक
प्रमुख, कृषि विकास कार्यालय	-सदस्य
प्रमुख/प्रतिनिधि, पशु सेवा कार्यालय,	-सदस्य
प्रमुख/प्रतिनिधि, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना	-सदस्य
सम्बन्धित कृषि विकास कार्यालयको बाली विकास अधिकृत वा प्रमुखले तोकेको अधिकृत स्तरको कर्मचारी	-सदस्य सचिव

समितिमा केन्द्रका प्रतिनिधिलाई सदस्यको रुपमा आमन्त्रित गर्न सकिनेछ ।

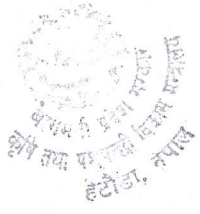
- (४) समितिको काम कर्तव्य र अधिकार: समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।
  - ✓ प्राविधिक मापदण्ड अनुसार बीउ उत्पादन क्षेत्र विस्तार सिफारिस गर्ने ।
  - ✓ बीउ उत्पादन कार्यतालिका तयार गरी भुक्तानीको समय निर्धारण गर्ने ।
  - ✓ समग्र जिल्लाको बीउ उत्पादन बार्षिक कार्ययोजना तयार गर्ने ।
  - ✓ समयानुकूल क्षेत्र निर्धारण अध्यावधिकका लागि सिफारिस गर्ने ।

(५) बीउ उत्पादन क्षेत्र निर्धारण सम्बन्धी आधारहरु देहाय बमोजिम हुनेछ:

- (क) प्राविधिक रुपमा उपयुक्त,
- (ख) स्थानिय स्तरमा रोजगारी बजार उत्पादन वृद्धि गर्न सक्ने बाली
- (ग) आयात प्रतिस्थापनमा सहयोग पुर्याउने बाली,

30/8/16
 स्थानिय प्रकाश क्षेत्र
 नन्दी

- (घ) सिंचाइ, सडक, विद्युत लगाएतका पूर्वाधारहरू भएको
(ङ) न्यूनतम ५० हेक्टर क्षेत्रफल सम्भव भएसम्म एउटै क्लस्टरमा गर्न सकिने सम्भावना भएको,

- (६.) समितिले उपदफा (५) बमोजिमको आधारमा अध्ययन सहित अनुसूची - २ बमोजिमको मापदण्ड अनुसार मूल्याङ्कन गरी सिफारिस सहितको प्रतिवेदन निर्देशनालय मार्फत मन्त्रालयमा पेश गर्नु पर्नेछ।
(७.) मन्त्रालयले क्षेत्र निर्धारण स्वीकृत गर्दा प्रदेश बीउविजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रको राय/सुझाव लिन सक्नेछ।
(८.) समितिले दिएको सिफारिस तथा प्रतिवेदनको आधारमा मन्त्रालयले बीउ उत्पादन क्षेत्र निर्धारण गर्न स्वीकृति दिनेछ।
(९.) सूचना गर्नुपर्ने: केन्द्र/कार्यालयले क्षेत्र निर्धारण सम्बन्धी जानकारी सार्वजनिक सञ्चार माध्यम मार्फत प्रवाह गर्नेछ।

४. कार्यक्रम सञ्चालन: (१) बागमती प्रदेशका सबै जिल्लाहरूमा बीउ उत्पादनका लागि दफा ३ बमोजिम निर्धारण भएका क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक रूपमा उपयुक्त एवं पूर्वाधार सहितका संरचना निर्माण गर्न सक्षम आवेदकहरूलाई छनौटका लागि प्राथमिकता प्रदान गर्न सकिनेछ।

(३) बीउ विजन आत्मनिर्भर कार्यक्रम श्रोत उपलब्धताको आधारमा केन्द्र/कार्यालय मार्फत सञ्चालन हुनेछ।

(४) केन्द्र/कार्यालयले आवेदकहरूलाई दफा ६ अनुसारका कार्यक्रममा सहभागिताका लागि सूचना आवाहन गर्न सक्नेछ।

(५) अनुसूची ८ को सि.नं. २ बमोजिम संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास (बीउ श्रोत केन्द्र स्थापना) सम्भागमा सहभागी हुन बीउ उत्पादन क्षेत्र भित्रका आवेदकहरूको अलावा जिल्ला भित्र रही बीउ उत्पादन, प्रवर्द्धन वा बीउजन्य व्यवसायमा संलग्न कृषक समूह/सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/नीजि फार्म/कम्पनीले समेत बीउ उत्पादन क्षेत्र भित्र उत्पादन भएको बीउको संकलन, भण्डारण, प्रशोधन तथा बजारीकरण गर्ने गरी कार्यक्रममा सहभागिताका लागि प्रस्ताव पत्र पेश गर्न सक्नेछन्। यसरी सहभागी हुन चाहने आवेदकहरूको न्यूनतम योग्यता अनुसूची-४ बमोजिम हुनेछ।

(६) आवेदकहरूले अनुसूची-३ अनुरूपका क्रियाकलापहरू समावेश गरी दफा ६ अन्तर्गतको सम्भागहरूको लागि छुट्टाछुट्टै रूपमा अनुसूची ५ "क" र ५ "ख" बमोजिमको ढाँचामा प्रस्तावपत्र/आवेदन पत्र अनुसूची-६ बमोजिमको प्रतिवद्धता पत्र सहित केन्द्र/कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(७) प्राप्त प्रस्ताव पत्रहरूको मूल्याङ्कन गर्दा बीउ उत्पादन क्षेत्र भित्रका आवेदकहरूबाट प्राप्त प्रस्तावपत्रलाई छनौटका लागि प्राथमिकता दिन सकिनेछ।

प्रधानीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

- (८) कार्यक्रममा सहभागी हुन चाहने आवेदकहरूले खाद्यान्न बालीको श्रोत बीउको हकमा न्यूनतम १० हेक्टर क्षेत्रफल र उन्नत बीउको हकमा प्रति क्लष्टर भित्र न्यूनतम २० हेक्टर, तरकारीको हकमा २ हेक्टर, आलुबालीको हकमा ५ हेक्टर तथा घाँस बालीको हकमा २ हेक्टर क्षेत्रफलमा बीउ उत्पादन गर्नुपर्ने छ।
- (९) कार्यक्रमको संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास (बीउ श्रोत केन्द्र स्थापना) गर्न चाहने आवेदकहरूले अनिवार्य रूपमा तोकिएको क्षेत्रमा श्रोत/उन्नत बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ। साथै, पूर्वाधार निर्माणका लागि तराईमा न्यूनतम ३ कट्टा तथा पहाडी भेगको हकमा न्यूनतम १ रोपनी जग्गाको व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ।
- (१०) आलुको पि.वि.एस. दाना बीउ उत्पादनका लागि आवश्यक संरचना निर्माण र आलुको श्रोत बीउ उत्पादनमा सहभागी हुन चाहने आवेदकहरूको हकमा क्लष्टर भित्र कम्तिमा ५ हेक्टर क्षेत्रफलमा बीउ उत्पादन गर्नुपर्नेछ।
- (११) कार्यक्रममा सहभागी हुन इच्छुक आवेदकहरूलाई केन्द्र/कार्यालयले २१ दिन अवधिको सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ र सो समयावधि भित्र माग बमोजिम आवेदन प्राप्त हुन नसकेमा पुनः ७ दिनको म्याद थप गरी सूचना प्रकाशन गर्न सक्नेछ।
- (१२) दोहोरोपना नहुने: कार्यक्रममा सहभागी हुने आवेदकहरूले एउटै एवं उस्तै प्रकृतिको कार्यको लागि अन्य निकायबाट आर्थिक सहयोग प्राप्त नगरेको वा श्रोतको दोहोरोपना नहुने सुनिश्चितता सहित आवेदन दिन/कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

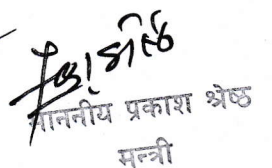
५. प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा छनौट सम्बन्धी व्यवस्था : (१) तोकिएको बीउ उत्पादन क्षेत्रबाट केन्द्र/कार्यालयमा प्राप्त हुन आएका प्रस्तावपत्र/आवेदनहरूको मूल्याङ्कन सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम गठन हुने मूल्याङ्कन समितिले गर्नेछ।
- (२) मूल्याङ्कन समितिले कार्यक्रम सञ्चालन हुने सम्बन्धित कार्यालय/स्थानीय तहको कृषि शाखा प्रमुख वा प्रतिनिधिलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ। साथै, मूल्याङ्कन समितिमा प्राविधिक/विज्ञको अनिवार्य सहभागिता गराउनुपर्नेछ।
- (३) मूल्याङ्कन समितिले संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तरगत प्राप्त प्रस्तावको मूल्याङ्कन अनुसूची -७ अनुसारको मूल्याङ्कनका आधार एवं अङ्कभारका आधारमा गर्नेछ।
- (४) मूल्याङ्कन समितिले बीउ उत्पादन प्रवर्द्धन तथा क्षेत्र विस्तार सहयोग कार्यक्रम अन्तरगत प्राप्त आवेदनहरूको हकमा स्वीकृत बजेटको परिधि भित्र रही औचित्यताको आधारमा सोझै मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ।
- (५) मूल्याङ्कन समितिले प्राप्त प्रस्ताव पत्र/आवेदनहरूको मूल्याङ्कन गरी छनौट तथा स्वीकृतिका लागि केन्द्र/कार्यालयमा पेश गर्नेछ।
- (६) प्रस्ताव पत्र/आवेदन स्वीकृत गर्न सक्ने: केन्द्र/कार्यालयले मूल्याङ्कन गरी छनौटका लागि पेश हुनआएका प्रस्तावपत्रहरू अध्ययन गरी उपयुक्त ठहरेमा स्वीकृत गर्नेछ।

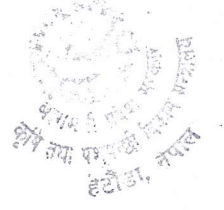

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

६. कार्यक्रमका सम्भागहरु तथा क्रियाकलापहरु सम्बन्धी व्यवस्था

- (१) कार्यक्रमका सम्भागहरु अनुसूची-८ बमोजिम हुनेछन्।
- (२) उपदफा १ बमोजिमका क्रियाकलापहरु स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रममा समावेश हुनेछन्।

७. सम्झौता तथा भुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था

- (१) स्वीकृत भएका आवेदकहरुलाई केन्द्र/कार्यालयले सम्झौताका शर्तहरु बारे आवश्यक छलफल गरी सम्झौता गर्नु पर्नेछ। साझेदारले सम्झौता गर्नु अघि सोहि प्रकृतिको कार्यक्रमको लागि अन्य तह र कार्यक्रमबाट दोहोरो सुविधा नलिएको प्रतिबद्धता पेश गर्नुपर्नेछ।
- (२) स्वीकृत भएका आवेदकहरुलाई केन्द्र/कार्यालयले ७ दिनको म्याद दिई सम्झौताको लागि आह्वान गर्न सक्नेछ साथै निर्धारित समयभित्र सम्झौता गर्न नआएमा बैकल्पिक आवेदकहरुलाई सम्झौताको आव्हान गर्नु पर्नेछ। आवेदकहरुसँग नियमानुसार सम्झौता गरी कायदेशि दिनु पर्नेछ।
- (३) सम्झौता पश्चातकेन्द्र/कार्यालयले खटाएका कर्मचारीले कार्य सम्पन्न नहुन्जेल अनुगमन गर्नु पर्नेछ र स्वीकृत रकमको परिधि भित्र रही प्राविधिक कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा कार्य सम्पन्न भए पश्चात मात्र भुक्तानी गरीनेछ। कार्यप्रगति तथा खर्च प्रमाणित हुने कागजातको आधारमा दुई किस्तामा भुक्तानी गर्न सकिनेछ।
- (४) सहजीकरण रकमको भुक्तानी सम्बन्धित आवेदकहरुको बैंक खातामा जम्मा हुने गरी उपलब्ध गराइने छ। संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत बीउ भण्डारण गृह निर्माणका लागि इजाजत पत्र प्राप्त निर्माण प्राविधिकले तयार गरेको लगत इष्टिमेट कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन, नापी किताव (Measurement Book) प्रशोधन उपकरणहरुको हकमा Specifications, Post Delivery Report आदिका आधारमा भुक्तानीको व्यवस्था गरीने छ।
- (५) बीउ उत्पादन प्रवर्द्धन तथा क्षेत्र विस्तार सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत छनौट भएका आवेदकको हकमा सम्बन्धित बीउ उत्पादक संस्थाले बीउ प्रमाणिकरण निकायमा पठाएको खेत निरीक्षण सम्बन्धी पूर्व जानकारी फाराम, श्रोत बीउ उन्नत बीउ उत्पादन क्षेत्रको प्रचलित कानून बमोजिम मान्यता प्राप्त / इजाजत प्राप्त बाली निरीक्षकले बाली निरीक्षण गरी जारी गरेको बाली निरीक्षण प्रतिवेदन, सोहि स्थानिय तहबाट क्षेत्रफल किटान सम्बन्धी सिफारिस, बाली कटानी प्रतिवेदन, उत्पादित बीउ श्रोत/उन्नत बीउ उत्पादनमा बिक्री गर्ने प्रतिबद्धता पत्र, श्रोत बीउ खरिद सम्बन्धी बिल, सिंचाइको हकमा निर्माण प्राविधिकले तयार गरेको लगत इष्टिमेट, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन, नापी किताव (Measurement Book) आदि कागजातहरुको आधारमा भुक्तानीको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ।
- (६) क्षेत्रविस्तार सहयोग रकम प्रदान गर्दा बीउ प्रमाणिकरणको शिलशिलामा लट निर्धारण गरीएको महिनाको आधारमा सोही आ.ब. मा भुक्तानी गर्नुपर्नेछ।
- (७) भुक्तानी गर्ने समयमा केन्द्र/कार्यालयले कानून बमोजिम कर कट्टी गरी सम्झौता अनुसारको रकमउपलब्ध गराउनु पर्नेछ।
- (८) पारदर्शिता तथा सहजीकरण बापत प्राप्त रकमको गुणस्तरीय उपयोग प्रवर्द्धनका लागि छनौटका आवेदकहरुले सम्पूर्ण लागत बमोजिमको रकम एवं सञ्चालन गरीने क्रियाकलापहरु प्रस्ट रुपमा देखिने गरी कार्यक्रम स्थलमा होर्डिंग बोर्डको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

८. जनशक्ति व्यवस्थापन : (१) कार्यक्रमको व्यवस्थापकिय पक्ष केन्द्र/कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी हरूबाट सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।
- (२) फिल्ड स्तरमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहजिकरणका लागि प्रत्येक जिल्लाको कार्यालय/ केन्द्रमा १ जनाका दरले बीउ प्राविधिक/सहजकर्ता छनौट तथा नियुक्ति गर्न सकिनेछ।
- (४) उपदफा (६) बमोजिमका योग्यता एवं अनुभव पुगेका आवेदकहरुलाई केन्द्र/ कार्यालयले सोझै नियुक्ति गरी करार सम्झौता मार्फत काममा लगाउन सक्नेछ।
- (५) जनशक्तिको सेवा सुविधा करार सम्झौताको आधारमा केन्द्र/कार्यालयले तय गरे बमोजिम हुनेछ।
- (६) बीउ प्राविधिक तथा बीउ सहजकर्ताको न्यूनतम योग्यता देहाय बमोजिम हुनेछ।

क. बीउ प्राविधिकको लागि:

१. नेपाली नागरिक,
२. मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कृषि विषयमा न्यूनतम प्रविणता प्रमाण पत्र तह वा जे.टि. कोर्स उत्तिर्ण गरी २ वर्षको कार्य अनुभव भएको,
३. सम्बन्धित जिल्ला/ स्थानिय तहको वासिन्दालाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ।

ख. बीउ सहजकर्ताको लागि

१. नेपाली नागरिक,
२. मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट न्यूनतम SEE उत्तिर्ण गरेको।
३. सम्बन्धित जिल्लाको स्थानिय वासिन्दालाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ।

परिच्छेद-३

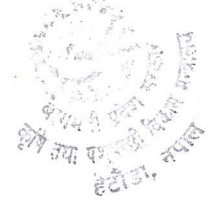
कार्यक्रम सहजिकरण

९. उपलब्ध हुने सहजीकरण/सेवा सुविधाहरु: तोकिएका क्षेत्रमा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरुका लागि प्रदेश सरकारले तोकि दिएको अवस्था बाहेक उपलब्धिमा आधारित सहजीकरण (Output Based Facilitation) रकम अनुसूची-९ बमोजिम उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।
१०. अवलम्बन गरीने विधि : कार्यक्रम कार्यान्वयनका बखत देहायका विधिहरु अवलम्बन गरीने छ।
- (क) बागमती प्रदेशको आ.व. २०८१/०८२ को बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भएका जिल्लाहरु लगायत बीउ उत्पादनका लागि प्राविधिक रुपमा उपयुक्त जिल्लाहरुमा प्रादेशिक आवश्यकता, स्थानीय सम्भाव्यता र तुलनात्मक लाभका आधारमा खाद्यान्न, तरकारी, आलु तथा घाँसको बीउ उत्पादन क्षेत्र छनौट गरिनेछ।
- (ख) Output Based Facilitation अनुसारका सुविधाहरु मार्फत मूल्य श्रृंखलाका सबै अवयव सहितको एकिकृत सघन क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरी खाद्यान्न बाली (धान, गहुँ, मकै) तरकारी बाली र घाँसे बाली र आलुको उत्पादन एवं उत्पादकत्व अभिवृद्धि गरिनेछ।
- (ग) उन्नत तथा हाईब्रिड बीउहरुको उपलब्धता, सिचाईको सहज पहुँच, गुणस्तरीय रसायनिक र प्राङ्गारिक मलहरुको आवश्यक परिमाणमा सहज उपलब्धता, कृषि यान्त्रिकरण, बजारीकरण, उत्पादन उपरान्त

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

मूल्य अभिवृद्धि, प्रमुख खाद्यान्न बालीको न्यूनतम समर्थन मूल्य लगायतमा सहजीकरण मार्फत उत्पादन अभिवृद्धिका लागि प्रोत्साहन गरीनेछ।

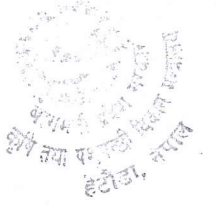

परिच्छेद-४

विविध

११. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन: मन्त्रालय, निर्देशनालय, केन्द्र र कार्यालयले आवश्यकता अनुसार सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नेछ।
१२. कारवाहीको व्यवस्था: सहजीकरण रकम प्राप्त गर्ने छनौट भएका आवेदकहरूले प्राप्त सहजीकरण रकमलाई दुरुपयोग गरेको पाइएमा वा असम्बन्धित क्षेत्रमा खर्च गरेको पाइएमा नेपाल सरकारको प्रचलित ऐन नियम तथा कानून बमोजिम कारवाही गरी सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरीनेछ।
१३. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: प्रचलित कानूनमा उल्लेख भएकोमा सोही बमोजिम तथा उल्लेख नभएको कार्यक्रमको हकमा यसै बमोजिम कार्यान्वयन हुनेछ।
१४. बाधा अडकाउ फुकाउ : यस कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अडचन आइपरेमा मन्त्रालयले बाधाअडकाउ फुकाउ तथा अन्य आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।
१५. कार्यविधि संशोधन तथा परिमार्जन: मन्त्रालयले यस कार्यविधि तथा यसका अनुसूचीहरूमा आवश्यक परिमार्जन एवं संशोधन गर्न सक्नेछ। आर्थिक दायित्व/विषयमा प्रदेशको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको राय/सहमती लिई संशोधन गरीनेछ।
१६. खारेजी तथा बचाउ : बीउ विजन आत्मनिर्भर कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७९ खारेज गरीएको छ। उक्त कार्यविधि अनुसार हाल सम्म संचालित क्रियाकलापहरू यसै कार्यविधि अन्तर्गत भएको मानिनेछ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
सचिव

अनुसूची-१

बीउ उत्पादन क्षेत्रका लागि आवेदन तथा तथ्याङ्क फारमको ढाँचा
दफा ३ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित

मिति:.....

श्रीमान् प्रमुख ज्यू

.....

विषय : बीउ उत्पादन क्षेत्र निर्धारण गरी पाँउ सम्बन्धमा ।

महोदय,

त्यस केन्द्र/ कार्यालयको मिति.....मा प्रकाशित/प्रसारित सूचना अनुसार चालु आ.ब...../..... मा .....जिल्लामा स्थापना हुने बीउ बिजन आत्म निर्भर कार्यक्रम अन्तरगतको बीउ उत्पादन क्षेत्र निर्धारणका लागि हामी तपशिल बमोजिमका कृषक समुह / सहकारी/ सामुदायीक बीउ बैंक/ नीजि फार्म/कम्पनी हरु..... ..जिल्लाको.....गा.पा./न.पा.भित्र कमाण्ड क्षेत्र रहने गरी बीउ उत्पादन क्षेत्र स्थापना गरी सञ्चालन गर्न बीउ उत्पादन गर्न इच्छुक भएकोले..... क्षेत्र निर्धारण गरीदिनुहुन यो निवेदन पेश गरेका छौं ।

क्र.स.	कृषक समुह / सहकारी/ सामुदायीक बीउ बैंक/ नीजि फार्म/कम्पनी	ठेगाना	सम्पर्क न.	अध्यक्ष/सञ्चालककोनाम	दस्तखत

निवेदन साथ संलग्न कागजातहरु

- सम्बन्धित निकायमा दर्ता/नविकरण भएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
- कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थानिय तहको सिफारिस
- अध्यक्ष / सञ्चालकको नागरिकता वा परिचय खुल्ने प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
- प्रस्तावित क्षेत्रको आधारभुत तथ्याङ्क फारम

.....

पेश गर्नेको दस्तखत

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
राज्यी

प्रस्तावित बीउ उत्पादन क्षेत्रको आधारभूत तथ्याङ्क फाराम

१. बीउ उत्पादन क्षेत्रमा उत्पादन गरीने बालीको नाम
२. उत्पादन क्षेत्र स्थापना गरीने स्थान
३. बीउ उत्पादन क्षेत्रमा समावेश हुन सक्ने घरधुरीहरूको विवरण

गाउँपालिका/नगरपालिका	वडा नम्बर	कृषक घरधुरी संख्या	कैफियत

४. प्रस्तावित क्षेत्रमा समावेश हुने खेतियोग्य जग्गाको विवरण

जग्गाको किसिम	क्षेत्रफलहेक्टर	सिंचित हेक्टर	असिंचित हेक्टर	सिंचित भए सिंचाइको श्रोत
खेत				
बारी				
पाखो				
जम्मा				

५. प्रस्तावित क्षेत्रका प्रमुख बालीको क्षेत्रफल उत्पादन तथा उत्पादकत्व सम्बन्धी विवरण

प्रमुख बालीहरू	क्षेत्रफलहेक्टर	उत्पादकत्व	उत्पादन	अनुमानित बिक्री परिमाण मे.टन
धान				
गहुँ				
मकै				
तरकारी				
घाँस बाली				

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

प्रकाश श्रेष्ठ
माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
सन्त्री

६. कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने अपेक्षित उपलब्धिहरू

जग्गाको क्षेत्रफल	तोकिएको बालीले ढाक्ने क्षेत्रफल	उत्पादकत्व (मे. टन/हेक्टर)	उत्पादन मे.टन	थप विस्तार हुने क्षेत्रफल

७. प्रस्तावित बालीको प्राविधिक एवं भौगोलिक उपयुक्तता

८. प्रस्तावित बाली वस्तुको बजारीकरणको सम्भावना

प्रमुख बजार	उपलब्ध बजार पुर्वाधार	उत्पादनको बजारीकरण योजना

९. कृषि उत्पादन सामग्री उपलब्धताको श्रोत एवं अवस्था

उत्पादन सामग्री	उपलब्ध श्रोत	कैफियत

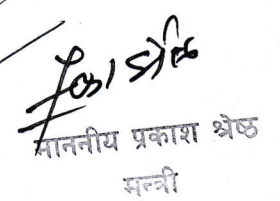
१०. प्रस्तावित क्षेत्रमा बाली / वस्तु उत्पादनको लागि आवश्यक कृषि पुर्वाधारहरूको उपलब्धता

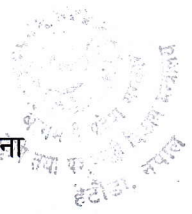

 माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
 मन्त्री

११. प्रस्तावित क्षेत्र भित्र सामुहिक खेति वा बटरमा खेतिको हालको अवस्था एवं विस्तारको सम्भावना

१२. प्रस्तावित कार्यक्रमबाट थप हुन सक्ने रोजगारीका अवसरहरू

आंशिक रोजगारी	पुर्णकालिन रोजगारी	दैनिक ज्यालादारी

१३. बीउ उत्पादन क्षेत्र माग गर्ने संस्थाको प्रोफाइल
(संस्था एकभन्दा बढि भए यो प्रोफाइल क्रमश थप्दै जाने)

क. कृषक समुह / सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंक/ नीजि फार्म/कम्पनीको

ख. स्थापना मिति :

ग. ठेगाना

घ. दर्ता न.

ङ. संस्थाको उद्देश्य:

च. मासिक वचत छ वा छैन ? यदि छ भने

बैंकको नाम :

छ. संस्था कार्यान्वयनको प्रमाण

(क) निर्णय ( )

(ख) नगदी खाता( )

(ग) बैंक खाताको विवरण ( )

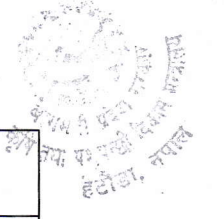
(घ) दर्ता प्रमाण पत्र ( )

(ङ) अचल सम्पतीको स्वामित्वको प्रमाण पत्र ( )

(च) शेयर सदस्य संख्या ( )

ज. संस्थाको सदस्यको विवरण

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

क्र स	सदस्यको नाम	खेतियोग्य जमिन	पशु संख्या

निवेदक

कृषक समुह/सहकारी संस्था/कृषि फार्म/कम्पनी/सामुदायिक
बिउ बैक

अध्यक्ष/प्रतिनिधिको दस्तखत-

नाम थर-

पद-

सम्पर्क फोन नं-

मिति-

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

अनुसूची -२

बीउ उत्पादन क्षेत्र निर्धारण मापदण्ड

दफा ३ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित

क्र.सं.	सूचाङ्क आधार	अधिकतम अङ्क
१.	प्रस्तावित बीउ उत्पादन क्षेत्रको क्षेत्रफल	१०
२.	सम्भावित लाभान्वित वर्गको संख्या	१०
३.	बाली/वस्तुको क्षेत्रफल विस्तारको सम्भावना	१०
४.	प्रस्तावित बाली/वस्तुको प्राविधिक एवं भौगोलिक उपयुक्तता	१०
५.	प्रस्तावित बाली / वस्तुको स्थानीय आवश्यकता तथा प्रादेशिक महत्व	१०
६.	उत्पादन सामग्री आपूर्ति तथा उत्पादन पुर्वाधारको सहजता	१०
७.	बाली/वस्तुकोसामुहिकवाक्लष्टरमाखेती गर्न सकिनेसम्भावना	१०
८.	वजारीकरणको सम्भावना एवं वजार सुविधा	१०
९.	रोजगारी सृजना संख्या	१०
१०.	कार्यक्रमको उद्देश्य प्राप्तिसमा सहयोग	१०

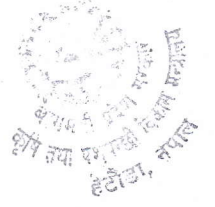
नोट: क्षेत्र निर्धारण सिफारिस समितिले आवश्यकता अनुसार मापदण्डलाई विस्तृतीकरण गरी सोही अनुसार मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
सन्धी

अनुसूची-३

आवेदन/प्रस्तावपत्रमा समावेश गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरु

दफा ४ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित

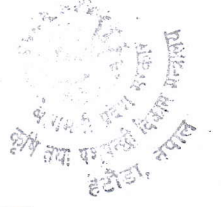
क्र.सं.	विवरण	कैफियत
१.	बीउ उत्पादन प्रवर्द्धन तथा क्षेत्र विस्तार सहयोग	खाद्यान्न, तरकारी, आलु तथा घाँसबालि
	उत्पादन सामाग्री (श्रोत बीउ/उन्नत बीउ, मल तथा सुरक्षित विषादी)	
	श्रोत बीउ तथा सामाग्री सहयोग (नेपाली वर्णशंकरजातका लागि मात्र)	
	साना सिंचाइ निर्माण / मर्मत सम्भार (सौर्य सिंचाइ, स्यालो ट्युब वेल, बाँध कुलो निर्माण / मर्मत आदि	
२.	संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास (बीउ श्रोतकेन्द्र स्थापना)	
	बीउ भण्डारण गृह न्यूनतम २० मे. टन क्षमताको बोरा राखे प्यालेट तथा ट्राइड फ्लोर समेत)	
	न्यूनतम ०.५ मे टन प्रति घण्टा क्षमताको बीउसफा गर्ने प्रशोधन मेशीन	
	बीउ प्रशोधन इकाइ	
	प्रति व्याच ५० के.जी. क्षमताको बीउ उपचार गर्नेमेशीन	
	बोरा सिलाउने मेशीन	
	बीउ जोखे डिजीटल तराजु न्यूनतम १०० के.जी. क्षमता	
	बीउ सुकाउने ड्रायर	
	२५००० दाना पि.वि.एस. उत्पादन गर्न सकिने स्क्रिन ग्रिन हाउस निर्माण (माटोमा आधारित) कोल्ड च्याम्बर सहित	

नोट: आवश्यकता अनुसार कृयाकलापहरु थपघट गर्नसकिनेछ ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
सन्धी

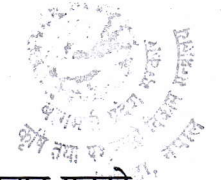
अनुसूची-४

पूर्वाधार विकास तथा संरचना सुधार कार्यक्रमको लागि आवेदकहरूको न्यूनतम योग्यता
दफा ४ को उपदफा (५) सँग सम्बन्धित

- क. सम्बन्धित निकायमा अद्यावधिक दर्ता भएको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि,
ख. श्रोत बीउ उत्पादन गर्न चाहने आवेदकको हकमा मुल बीउ उत्पादन इजाजत प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि,
ग. स्थायी लेखा नम्बर / मु.अ.क. दर्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि,
घ. श्रोत/उन्नत बीउ उत्पादन कार्यक्रममा सहभागी हुने समूह/सहकारी/बीउ बैंकको बैठकको माइन्टको प्रतिलिपि,
ड. पूर्वाधार तथा संरचना भाडाको जग्गामा निर्माण गर्ने भए जग्गा लिजमा लिएको सम्झौता र जग्गाको जग्गा धनि पुर्जाको प्रतिलिपि,
च. सामुहिक रुपमा बीउ उत्पादन गर्नेको हकमा बीउ उत्पादकहरूको जग्गाको कित्ता नं. एवं क्षेत्रफल सहितको सूची,
छ. प्रचलित नियमानुसार सहकारी तथा निजि फार्म/कम्पनीको हकमा गत आ.व. को लेखा परिक्षण प्रतिवेदन तथा कर छुट / कर चुक्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

अनुसूची-५ "क"

संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास कार्यक्रममा सहभागिताका लागि पेश गर्ने प्रस्ताव पत्रको

ढाँचा

दफा ४ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित

१. प्रस्ताव पेश गर्ने संस्थाको नाम
२. ठेगाना
३. दर्ता भएको निकाय
४. कार्यक्रमको नाम
५. कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थान
६. कार्यक्रम अन्तर्गत बीउ उत्पादन हुने बालीहरु
७. बीउ उत्पादनको प्रकार
८. बीउ उत्पादन हुने क्षेत्रफल
९. कार्यक्रमको उद्देश्य

१०. कार्यक्रमका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु

११. कुल लागत रु.

सहजीकरण रकम रु.

आवेदकको लागत सहभागिता रु.

१२. कार्यक्रमको नविनतम पक्षहरु

१३. कार्यक्रममा सामाजिक समावेशिता

१४. लाभान्वित विवरण

महिला

पुरुष

जम्मा

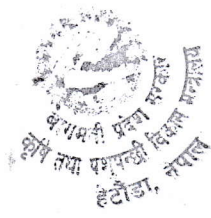
दलित

जनजाति

अन्य

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

१५. अपेक्षित प्रतिफलहरु

१६. कार्यक्रमको निरन्तरताका लागि अवलम्बन गरीने विधि एवं तौर तरिका

१७. कार्यक्रमशुरु हुने मिति

१८. कार्यक्रमसम्पन्न हुने मिति

१९. प्रस्तावित कार्यक्रम तथा बजेट

क्र. स	विवरण	इकाइ	परिमाण	दर	जम्मा	कैफियत
१	उत्पादन सामग्री					
	बीउ					
	मल					
	विषादी					
२	पूर्वाधार निर्माण					
	बीउ प्रशोधन कक्ष/गृहनिर्माण					
	बीउ प्रशोधनमेशीन					
	बीउ उपचार गर्ने मेशीन					
	बीउको चिस्यान मापक यन्त्र					
	बीउ सुकाउने त्रिपाल					
	बोरा सिलाउने मेशीन					
	बीउ प्याकिंग गर्ने बोरा					
४	व्यवस्थापन					
	सामग्री ढुवानी					
	पारदर्शिता प्रवर्द्धनका लागि होर्डिंग बोर्ड					
	सार्वजनिक सुनुवाइ					
	जम्मा					

२०. बीउ वजारीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न गरीने विविध पक्षहरु

२१. श्रोत व्यवस्थापनका लागि गरीने अन्तर निकाय समन्वय

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

२२. वातावरण संरक्षण एवं प्रवर्द्धनका लागि अवलम्बन गरीने उपायहरु

प्रस्ताव पेश गर्नेको नामथर:

पद:

हस्ताक्षर

मिति:

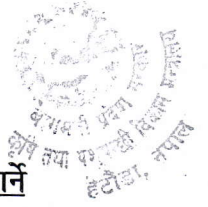
सम्पर्क नम्बर:

संस्थाको छाप

पुनश्च : यस ढाँचामा आफूले गर्न चाहेको बीउ बाली उत्पादनका विविध बिषय तथा क्रियाकलापहरु विस्तृत रूपमा समावेश गर्नुपर्ने, साथै संरचना निर्माणको हकमा डिजाइन, लगत इष्टिमेट तथा औजार उपकरणहरुको हकमा प्राविधिक विशेषताहरु (Technical Specifications) हरु समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

अनुसूची -५ "ख"

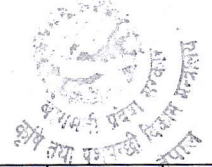
बीउ उत्पादन प्रवर्द्धन तथा क्षेत्र विस्तार सहयोग कार्यक्रममा सहभागिताका लागि पेश गर्ने

आवेदनपत्रको ढाँचा

दफा ४ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित

१. आवेदन पेश गर्ने संस्थाको नाम
  २. ठेगाना
  ३. दर्ता भएको निकाय
  ४. कार्यक्रमको नाम
  ५. कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थान
  ६. कार्यक्रम अन्तर्गत बीउ उत्पादन हुने बालीहरु
  ७. बीउ उत्पादनको प्रकार
  ८. बीउ उत्पादन हुने क्षेत्रफल
  ९. सिंचाइ सम्बन्धी विवरण
सिंचाइको प्रकार
लाभान्वित घरधुरी
विस्तार हुने सिंचित क्षेत्रफल
  १०. कार्यक्रमको उद्देश्य
  ११. कार्यक्रमका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु
  १२. कुल लागत रु.
सहजीकरण रकम रु.
  १३. लाभान्वित विवरण
महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य
१४. कार्यक्रम शुरु हुने मिति
  १५. कार्यक्रम सम्पन्न हुने मिति

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

१६. प्रस्तावित कार्यक्रम तथा वजेट

क्र. स	विवरण	इकाइ	परिमाण	दर	जम्मा	कैफियत
१	उत्पादन सामग्री					
	बीउ					
	मल					
	विषादी					
२	बाली व्यवस्थापन					
	जग्गा तयारी					
	गोडमेल					
	बाली कटानी					
	चुटानी					
	बाली संरक्षण					
	भण्डारण					
	अन्य					
३	साना सिंचाइ निर्माण/मर्मत सम्भार					
	कुल जम्मा					

१७. बीउ वजारीकरण तथा व्यवस्थापन गर्न गरीने विविध पक्षहरु

आवेदन पेश गर्नेको नामथर:

पद:

हस्ताक्षर

मिति:

सम्पर्क नम्बर:

संस्थाको छाप

पुनश्च: यस ढाँचामा बीउ उत्पादनमा सहभागी हुन चाहने सबै कृषकहरुको जग्गाको क्षेत्रफल, खेति गरीने बाली, बीउ उत्पादनको प्रकार सहितको विवरण संलग्न गर्नु पर्नेछ, साथै सिंचाइको लागि लागत इष्टिमेट समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

माननीय प्रकाश क्षेत्र
मन्त्री

अनुसूची-६

प्रतिबद्धतापत्र/स्वघोषणापत्रको ढाँचा

दफा ४ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित

कृषि विकास कार्यालय...../प्रदेश बीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र बागमती प्रदेश हेटौँडाको मिति..... मा प्रकाशित सूचना अनुसार बीउ बिजन आत्मनिर्भर कार्यक्रममा सहभागिताको लागि इच्छुक भई सोको कार्ययोजना सहितको आवेदन पेश गरेको/गरेका छौँ। उक्त कार्यक्रममा छनौट भएमा कार्ययोजनामा उल्लेखित कार्य गर्नेछौँ र प्रत्येक वर्षमा कम्तिमा २ वटा मुख्य बालीको बीउ उत्पादन सहित ५ वर्षसम्म निरन्तर रूपमा बीउ उत्पादन, व्यवस्थापन तथा बजारीकरण सम्बन्धी कार्य गर्नेछौँ। कार्ययोजना अनुसारको कार्य नगरेमा वा तोकिएको अवधि अगावै सो कार्यबन्द गरेमा यस कार्यको लागि प्राप्त सहजीकरण वापतको रकम प्रचलित ब्याजसहित फिर्ता गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौँ। सञ्चालित क्रियाकलापबाट वातावरणलाई नकारात्मक असर नपुऱ्याउने प्रतिबद्धता सहित स्वघोषणा समेत व्यक्त गर्दछौँ। यस कार्यविधिमा लेखिए बमोजिम नगरे प्रचलित कानून बमोजिम सहुँला बुझाउँला/

आवेदकको तर्फबाट

क्र स	आवेदक संस्थाको नाम	ठेगाना गा.पा./न.पा. वडा नं	जग्गाको ठेगाना	बीउ उत्पादनका लागि प्रस्तावित जग्गाको कित्ता नं	बीउ उत्पादनका लागि प्रस्तावित जग्गाको कुल क्षेत्रफल हे.	कैफियत

नामथर

पद

दस्तखत

मिति

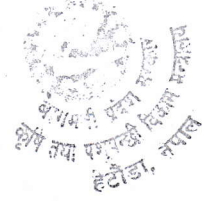
संस्थाको छाप

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ

अनुसूची-७

प्रस्तावपत्र मुल्याङ्कनका आधारहरू तथा अंकभार
दफा ५ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित

क्र. स.	आधारहरू	अङ्क भार	कैफियत
१.	बीउ उत्पादन गर्ने क्षेत्रफल तथा बजारीकरण गर्न सकिने बीउको परिमाण	१५	
	१० हेक्टर क्षेत्रफल तथा २५ मे.टन सम्म बजारिकरण परिमाण	८	
	१० देखि २० हेक्टर तथा ५० मे.टन सम्म बजारिकरण परिमाण	१२	
	२०हेक्टर भन्दा बढि क्षेत्रफल तथा ७५ मे.टन भन्दा बढी परिमाणमा बजारिकरण	१५	
२.	सामाजिक समावेशीकरण	५	
३.	सम्बन्धित स्थानिय तहको बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापनमा प्राविधिक सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता पत्र	१०	
४.	उत्पादित श्रोत बीउ खरिद/विक्रि सम्बन्धी खरिद विक्री पूर्व सम्झौता	१०	
५.	सम्भावित बीउ उत्पादन क्षेत्रको प्राविधिक उपयुक्तता	१०	
६.	लागत सहभागिताका लागि श्रोत जुटाउन सक्ने क्षमता	१०	
७.	बीउ उत्पादन एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी संस्थागत अनुभव	१५	
	२ वर्ष सम्मको उत्पादन सम्बन्धी अनुभव	८	
	२ देखि ४ वर्ष सम्मको उत्पादन सम्बन्धी अनुभव	१२	
	४वर्ष भन्दा बढिको उत्पादन सम्बन्धी अनुभव	१५	
८.	बीउ उत्पादनका लागि क्लष्टर/ब्लक/निर्माण/विस्तार गर्न सकिने सम्भावना	१५	
९.	प्रस्तावमा उल्लेखित नविनतम् एवं बीउ उत्पादनको निरन्तरताका लागि अवलम्बन गरीने पक्षहरू	१०	

[Signature]

[Signature]

[Signature]

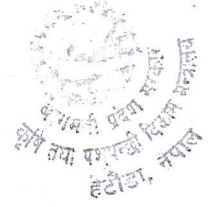
[Signature]

[Signature]
माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

अनुसूची-८

कार्यक्रमको सम्भागहरू

दफा ६ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित

(१) संस्थागत विकास, सुशासन तथा क्षमता अभिवृद्धि:

क. कार्यक्रम लागू हुने क्षेत्र भित्र क्रियाशिल कृषक समूह, बीउ उत्पादन समूह, कृषि सहकारीहरू गठन/पुनर्गठन तथा दर्ता प्रक्रियाका लागि आवश्यक सहजीकरण गरीने छ।

ख. कृषक समूह, सहकारी तथा बीउ बैंकहरूको क्षमता अभिवृद्धिसँग सम्बन्धित तालिम, गोष्ठी जस्ता क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरीने छ।

ग. बीउ उत्पादन क्षेत्र भित्र क्रियाशिल कृषक समूह, सहकारी तथा सामुदायिक बीउ बैंकहरूलाई बीउ उत्पादन व्यवस्थापन, यथार्थ संकेतपत्र उल्लेखित बीउको उत्पादन एवं प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित तालिम, गोष्ठीहरू सञ्चालन गरीने छ।

(२) संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास (बीउ श्रोत केन्द्र स्थापना):

क. पूर्वाधार विकासमा सहभागी हुने आवेदकले आफ्नै वा अन्य संस्थासँगको समन्वयमा न्यूनतम २० मे.टन भण्डारण क्षमताको बीउ भण्डारण गृह निर्माण गर्नु पर्नेछ। साथै, भण्डारण गृहमा बीउ सुकाउने खलो तथा बीउका बोराहरू राखे काठका प्यालेटहरू समेतको व्यवस्था गरीएको हुनु पर्नेछ।

ख. संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास अन्तर्गत निर्माण हुने संरचनाका लागि आवश्यक जग्गा सम्भव भएसम्म सम्बन्धित साझेदार संस्थाको स्वामित्वमा भएको हुनु पर्नेछ। आफ्नै स्वामित्वमा नभएको खण्डमा कम्तिमा १५ वर्षको लागि लिजमा लिएको हुनु पर्नेछ।

ग. पूर्वाधार विकासमा सहभागी हुने साझेदार संस्थाले उत्पादित एवं संकलित बीउको प्रशोधनका लागि कम्तिमा ०.५ मे. टन प्रति घण्टामा चल्ने बीउ प्रशोधन मेशीन, बीउ उपचार मेशीन, बोरा सिलाउने मेशीन लगायतका औजार उपकरणहरू सहितको बीउ प्रशोधन एकाईको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ।

घ. आलुको पि.वि.एस. दाना उत्पादन गर्न चाहने आवेदकले कम्तिमा २५००० दाना प्रति वर्ष पि.वि.एस. दाना उत्पादन गर्न सकिने स्क्रिन हाउस/ गिन हाउस निर्माण गर्नु पर्नेछ। साथै, कोल्ड च्याम्बरको समेत निर्माण गर्न पर्नेछ।

ङ. बीउ श्रोत केन्द्र स्थापना गर्न चाहने आवेदकले अनिवार्य रूपमा तोकिएको क्षेत्रफलमा श्रोत बीउ/ उन्नत बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ।

(३) बीउ उत्पादन प्रवर्द्धन तथा क्षेत्र विस्तार सहयोग:

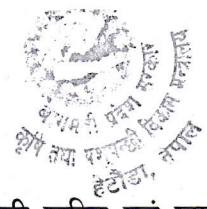
क. कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि छनौट भएका क्षेत्र भित्र खाद्यान्न, तरकारी, घाँस तथा आलुको श्रोत एवं उन्नत बीउ उत्पादन प्रवर्द्धन तथा क्षेत्र विस्तार गरीनेछ।

ख. खाद्यान्न बाली (धान, गहुँ, मकै) को श्रोत बीउ उत्पादनका लागि आवश्यक उत्पादन सामग्री (श्रोत बीउ, रासायनिक मल/जैविक मल, सुरक्षित बिषादी आदि) आदि सहयोग गरीनेछ।

ग. खाद्यान्न बालीको उन्नत बीउ उत्पादनका लागि उत्पादन सामग्री (श्रोत)बीउ, रासायनिक मल/जैविक मल, सुरक्षित बिषादी आदि) खरिद एवं व्यवस्थापन गरीनेछ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

घ. तरकारी बालीको उन्नत बीउ उत्पादन सहजिकरणका लागि उत्पादन सामाग्री खरिद एवं व्यवस्थापन (श्रोत बीउ, रासायनिक मल/जैविक मल, सुरक्षित विषादी) गरीनेछ ।

ड. घाँसको उन्नत बीउ उत्पादन सहजिकरणका लागि उत्पादन सामाग्री खरिद एवं व्यवस्थापन (श्रोत बीउ, रासायनिक मल/जैविक मल, सुरक्षित विषादी आदि) गरीनेछ ।

च. आलुको श्रोत बीउ उत्पादन सहजिकरणका लागि उत्पादन सामाग्री खरिद एवं व्यवस्थापन (श्रोत बीउ, रासायनिक मल/जैविक मल, सुरक्षित विषादी आदि) गरीनेछ ।

छ. बीउ उत्पादन क्षेत्रमा श्रोत/उन्नत बीउ उत्पादन प्रविधि प्रसारणका लागि गुणस्तरीय बीउ उत्पादन कृषक पाठशाला सञ्चालन गरीनेछ ।

ज. बीउ उत्पादन क्षेत्र भित्र उत्पादन एवं उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न श्रोत उपलब्ध भएसम्मका क्षेत्रहरूमा सतह सिंचाइ/सौर्य सिंचाइ तथा भूमिगत सिंचाइ प्रविधिको उपयोग तथा प्रवर्द्धन गर्न सकिने छ । सिंचाइसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरूमा लागत सहभागिताको आधारमा सहजिकरण रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

(४) बीउ बजार प्रवर्द्धन तथा सहयोग:

क. उत्पादित बीउको बजारिकरणमा टेवा पुर्याउन उत्पादक, बिक्रेता, सेवा प्रदायक निकाय समेतको बहुसरोकारवाला सम्मिलित खरिद बिक्री समझौता तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरीने छ ।

ख. बीउ उत्पादक संस्थाहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप बीउ प्याकेजिङ तथा प्रशोधन सामाग्रीहरू, सुकाउने त्रिपाल, प्याकिङ गर्ने बोरा, चिस्यान मापक यन्त्र आदि उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

ग. बीउको गुणस्तरका बारेमा जानकारी प्रवाहका लागि स्तर अनुसारका लेबलहरू वितरण गर्न सकिनेछ ।

घ. उत्पादन तथा व्यापारमा संलग्न व्यवसायीहरूलाई उत्पादन, गुणस्तर नियन्त्रण तथा नियमनसँग सम्बन्धित अनुशिक्षण, प्रशिक्षण जस्ता क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।

ड. भाग तथा आपूर्तिको अवस्था पहिचान तथा आवस्थापन गर्न श्रोत/उन्नत बीउको माग तथा आपूर्ति सम्बन्धी अध्ययन सर्वेक्षण जस्ता क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।

च. बीउको आयात निर्यात अवस्था तथा विभिन्न सरोकारवालाहरूको भूमिकाको बारेमा अध्ययनका लागि मूल्यश्रृङ्खला अध्ययन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न सकिनेछ ।

५. गुणस्तर नियन्त्रण तथा नियमन:

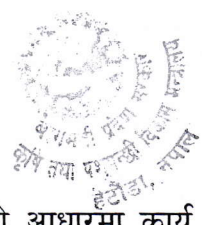
क. आवेदकहरूले गुणस्तरीय बीउ उत्पादनका लागि सहज रूपमा पृथकता दुरी कायम गर्न सकिने क्षेत्रमा मात्र बीउ उत्पादन गरीने सुनिधितता गरेको हुनु पर्नेछ ।

ख. आवेदकहरूले आफूले लगाउने बालीहरूको जात प्रयोग भएको बीउको श्रोत तथा लगाएको क्षेत्रफल उल्लेख गरी बाली लगाएको १५ दिन भित्र केन्द्रमा पूर्व जानकारी फारम विधुतिय माध्यमबाट (<https://seedlab.bagamati.gov.np>) वा बीउ प्रमाणिकरण निर्देशिका २०७४ को अनुसूची-४ बमोजिम पूर्व जानकारी विवरण छिटो माध्यमबाट प्राप्त हुने गरी पठाउनु पर्नेछ ।

ग. आवेदकहरूले श्रोत बीउ खरिद सम्बन्धी विवरण, परिमाण तथा लगाएको क्षेत्रफलको विस्तृत विवरण उल्लेख गर्नु पर्नेछ साथै श्रोत बीउको निस्सा (ट्याग/खरिद बिल) प्रमाणिकरण निकायमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

घ. केन्द्रले प्राप्त पूर्व जानकारी फाराम अनुरूप वाली विशेषको आधारमा कार्य योजना सहित खडा बाली निरीक्षण, भण्डारण निरीक्षण तथा नमुना संकलन गर्न सक्ने छ ।

ङ. केन्द्रले प्राप्त/संकलन गरेका नमुनाहरूको प्रयोगशाला परिक्षण गरी सम्बन्धित उत्पादकले प्राप्त गर्ने गरी परिक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने छ ।

च. केन्द्रले बीउ प्रमाणिकरणका लागि निर्धारित न्यूनतम मापदण्डहरू पुरा गरेका उत्पादितश्रोत बीउमा बीउको श्रोत अनुसार संकेत पत्र जारी गर्न सक्नेछ ।

छ. गुणस्तर नियन्त्रणका सबै पक्षहरू अवलम्बन भए नभएको एकिन गर्न केन्द्र, कार्यालयतथा सम्बन्धित स्थानिय तहका प्राविधिकहरूले आवश्यकता अनुसार खडा बाली निरीक्षण गर्न सक्नेछन् ।

ज. आलुको बीउको प्रमाणिकरणका हकमा प्रचलित कानून बमोजिम ELISA परिक्षण सम्बन्धी कार्यहरू प्रयोगशालाले गर्न सक्नेछ । आलुको पि.वि.एस. दाना उत्पादनका लागि संरचना निर्माणमा सहयोग प्राप्त गर्ने आवेदकले उत्पादित बीउको अनिवार्य रूपमा ELISA परिक्षण गराउनु पर्नेछ ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

अनुसूची -९

उपलब्धिमा आधारित सहजीकरण (Output based Facilitation) सेवा /रकम

दफा ९ सँग सम्बन्धित

क्र. स.	विवरण	सहजीकरण (Facilitation)	कैफियत
क. सस्थागत विकास सुशासन तथा क्षमता अभिवृद्धि			
१	बीउ उत्पादन क्षेत्र भित्र कृषक समूह कृषि सहकारी निर्माण दर्ता तथा परिचालन	१०० प्रतिशत	
२	कृषक समूह सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि	१०० प्रतिशत	
३	कृषक समूह सहकारी व्यवस्थापन तथा सञ्चालन	१०० प्रतिशत	
४	बीउ उत्पादन सम्बन्धी आधारभुत तालिम स्थलगत	१०० प्रतिशत	
५	श्रोत बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापन तालिम परियोजना स्तर	१०० प्रतिशत	
६	यथार्थ संकेत पत्र उल्लेखित बीउ उत्पादन तथा प्रवर्द्धन	१०० प्रतिशत	
७	बीउ उत्पादन तथा वजारीकरण अन्तरक्रिया गोष्ठी	१०० प्रतिशत	
८	श्रोत बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापनका लागि इजाजत पत्र सम्बन्धी तालिम परियोजना स्तर	१०० प्रतिशत	
९	गुणस्तरीय बीउ उत्पादन कृषक पाठशाला सञ्चालन	१०० प्रतिशत	
ख. संरचनागत सुधार तथा पूर्वाधार विकास (बीउ श्रोत केन्द्र स्थापना)			
१	बीउ भण्डारण गृह निर्माण (न्यूनतम २० मे. टन भण्डारण क्षमता), बीउ सुकाउने खलो तथा बोरा राख्ने काठका प्यालेट सहित	स्वीकृत बजेटको परिधिमा रही कृषक समुह /सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंकको हकमा लागतको ८० प्रतिशत र निजि फार्म तथा कम्पनीको हकमा ५० प्रतिशत	सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा व्यवस्था भएबमोजिम खरिद प्रक्रियाको अवलम्बन
२	बीउ प्रशोधन इकाइ स्थापना (न्यूनतम ०.५ मे. टन प्रति घण्टा क्षमताको बीउ सफा/ प्रशोधन गर्ने मेशीन, बीउ उपचार गर्ने मेशीन (प्रति व्याच ५० के.जी.), बीउ सुकाउने मेशीन, बोरा सिलाउने मेशीन, विउ तौल गर्ने उपकरण आदि)	स्वीकृत बजेटको परिधिमा रही कृषक समुह /सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंकको हकमा लागतको ८० प्रतिशत र निजि फार्म तथा कम्पनी को हकमा ५० प्रतिशत	

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]
माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

क्र. स.	विवरण	सहजीकरण (Facilitation)	कैफियत
३	आलुको पि.वि.एस उत्पादनका लागि संरचना निर्माण (न्यूनतम २५००० दाना उत्पादन गर्न सक्ने) कोल्ड च्याम्बर सहित	स्वीकृत बजेटको परिधिमा रही कृषक समुह /सहकारी/सामुदायिक बीउ बैंकको हकमा लागतको ८० प्रतिशत र निजि फार्म तथा कम्पनीको हकमा ५० प्रतिशत	
ग. बीउ उत्पादन प्रवर्द्धन तथा क्षेत्र विस्तार सहयोग			
१	श्रोत बीउ तथा उत्पादन सामाग्री सहयोग (धान, गहुँ, मकै)	प्रति हेक्टर वढिमा रु २० हजार	
२	उन्नत बीउ तथा उत्पादन सामाग्री सहयोग (धान,गहुँ,मकै)	प्रति हेक्टर वढिमा रु १५ हजार	
३	तरकारीको उन्नत बीउ तथा उत्पादन सामाग्री सहयोग (केराउ,सिमी, मुला आदि)	प्रति हेक्टर वढिमा रु २० हजार	
४	घाँसको उन्नत बीउ तथा उत्पादन सामाग्री सहयोग	प्रति हेक्टर वढिमा रु २० हजार	
५	आलुको श्रोत बीउ तथा उत्पादन सामाग्री सहयोग	प्रति हेक्टर वढिमा रु ३० हजार	
६	नेपाली वर्ण शंकर धान तथा मकैको बीउ उत्पादन/प्रवर्द्धन	प्रति हेक्टर वढिमा रु २० हजार	
७	सिञ्चित क्षेत्र विस्तार (सतह सिंचाइ/ सौर्य सिंचाइ/ भूमिगत सिंचाइ)	कुल लागतको ८० प्रतिशत वा रु. ३ लाख मध्ये जुन कम हुन्छ	
घ. बीउ बजार प्रवर्द्धन तथा सहयोग सेवा			
१	वहुसरोकारवालाहरु संग खरिद तथा विक्री सम्झौता सम्बन्धी अन्तरक्रिया गोष्ठी	१०० प्रतिशत	
२	बीउ उत्पादकहरुलाई बीउ प्याकेजिंग तथा प्रशोधन सामाग्री (त्रिपाल,बोरा,चिस्यान मापक यन्त्र आदि) सहयोग	१०० प्रतिशत	
३	बीउ व्यावसायीहरुका लागि क्षमता अभिवृद्धि/सचेतना तालिम	१०० प्रतिशत	
४	श्रोत बीउ/उन्नत बीउको माग तथा आपूर्ति सम्बन्धी अध्ययन/बीउ उत्पादन क्षेत्रको आधारभुत सर्वेक्षण	१०० प्रतिशत	
ड .गुणस्तर नियन्त्रण तथा नियमन			

[Signature]

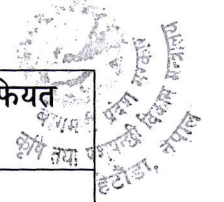
[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]
माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
मन्त्री

क्र. स.	विवरण	सहजीकरण (Facilitation)	कैफियत
१	श्रोत बीउको खडा बाली निरीक्षण	प्रदेश सरकारले तोकेबमोजिमको राजस्व लिएर	
२	बीउ नमुना संकलन तथा परिक्षण	" "	
३	भण्डारण तथा प्रशोधन कक्ष निरीक्षण तथा अवलोकन	" "	
४	श्रोत बीउ प्रमाणिकरण तथा ट्यागिङ	" "	
५	आलुको बीउ प्रमाणिकरणका लागि इलाइजा परिक्षण	" "	

पुनश्च: केही अत्यावश्यक उत्पादन सामग्रीहरूको व्यवस्थापनका लागि मन्त्रालयले आवश्यकतानुसार सहजीकरणका विषयहरू आवश्यक थपघट गर्न सक्नेछ ।

माननीय प्रकाश श्रेष्ठ
सन्त्री